

Dejan R. Popovic, dipl. inž.
Beograd, Stevana sremca 18

REGULATORNA AGENCIJA ZA ELEKTRONSKE KOMUNIKACIJE I POSTANSKE
USLUGE

Marija Raičković, dipl. inž.
Natalija Varagić, dipl. inž.
Beograd, Palmotićeve 2

Predmet: Mišljenje o nacrtu Pravilnika o utvrđivanju Plana raspodele frekvencija/lokacija za terestričke analogne FM radio-difuzne stanice za teritoriju Republike Srbije (http://www.ratel.rs/upload/documents/javne_rasprave/nacrt_pravilnika_o_utvrđivanju_plana_raspodele_za_analognu_fm_radiodifuziju/Nacrt%20Pravilnika%20o%20o%20utvrđivanju%20Plana%20raspodele%20za%20analognu%20FM%20radiodifuziju-%20maj%202016.pdf)

V e z a : [Javne konsultacije o nacrtu Pravilnika o utvrđivanju Plana raspodele frekvencija/lokacija za terestričke analogne FM radio-difuzne stanice za teritoriju Republike Srbije](#), 24.05.2016.

Postovane kolegice Raičković i Varagić, dame i gospodo,

Mislim da je nacrt ovog pravilnika odlicno pripremljen.

Posto se u nacrtu ovog pravilnika u tacki II.2.1.1. pominje Regionalni sporazum koji se odnosi na korišćenje opsega 87,5 – 108 MHz za FM zvučnu radio-difuziju, Ženeva, 1984. [["Final acts - Geneva, 1984"](#)], tj. "Regional Agreement relating to the Use of the Band 87.5 - 108 MHz for FM Sound Broadcasting (Region 1 and Part of Region 3)", a pri njenom kraju konstatuje: "SR Jugoslavija je ratifikovala predmetni Sporazum", mislim da bi bilo dobro i posteno da se posle te konstatacije u zagradi navede pun naziv zakona kojim je SRJ (ili SFRJ) ratifikovala predmetni sporazum, kao i broj sluzbenog glasila SRJ (ili SFRJ),

Stavise, posto se predmetni sporazum odnosi na FM zvucnu radio-difuziju, a naziv Priloga 1 predmetnog glasi (kopiram u orginalu): "Plan frekvencijskih dodela za FM zvucnu radio-difuziju u Regionu 1 i delu Regiona 3 u opsegu 87,5 - 108 MHz", mislim da bi bilo dobro da se naziv ovog propisa promeni tako da glasi: *Pravilnika o utvrđivanju Plana raspodele frekvencija/lokacija za terestričke analogne FM zvucne radio-difuzne stanice na teritoriji Republike Srbije u opsegu 87,5 - 108 MHz. Jer, treba imati u vidu da je 2013. donet Pravilnik o utvrđivanju plana raspodele frekvencija/lokacija/zona raspodele za terestričke digitalne TV radio-difuzne stanice u UHF opsegu za teritoriju Republike Srbije* (http://www.ratel.rs/upload/documents/Regulativa/Pravilnici/Pravilnici_koje_donosi_MTID/Pravilnik_o_utvrđivanju_plana_raspodele_za_digitalne_TV_stanice_SGRS-73-13.pdf), kao i da u Srbiji jos postoje i rade malobrojne terestričke analogne AM zvucne radio-difuzne stanice u opsegu 526,5 - 1606,5 KHz.

Mislim da je u ovom slucaju bitnije navesti oblik radio-dfuzije za koje se stanice koriste, nego tip modulacije koji one koriste. Zato je u nacrtu ovog pravilnika u stavu 2. uvoda posle tacke 2) treba dodati tacku 2a) koja glasi: "zvucna radio-difuzija je rado-difuzija ogranicena na zvicne (audio) programe" (u skladu sa tackom 1.36 ITU-R [v.662](#), ili IEV [IEV 701-01-34](#))

Na kraju ovog misljenja koristim priliku da vam predlozim da pripremite nacрте izmena i dopuna *Uredbe o utvrđivanju Plana namene radio-frekvencijskih opsega* (http://www.ratel.rs/upload/documents/Plan_namene/Plan_namene-sl_glasnik.pdf) i *Tabelarnog prikaza Plana namene radio-frekvencijskih opsega* (http://www.ratel.rs/upload/documents/Plan_namene/Plan-namene-tabele.pdf), pre svega, u opsezima oko 700 MHz (614-790 MHz) i oko 800 MHz (790-862 MHz), kao i *Pravilnika o utvrđivanju plana raspodele frekvencija/lokacija/zona raspodele za terestričke digitalne TV radio-difuzne stanice u UHF opsegu za teritoriju Republike Srbije* (http://www.ratel.rs/upload/documents/Regulativa/Pravilnici/Pravilnici_koje_donosi_MTID/Pravilnik_o_utvrđivanju_plana_raspodele_za_digitalne_TV_stanice_SGRS-73-13.pdf)

Iskreno,
Dejan Popovic

Beograd, 31. maj 2016.

Dejan R. Popovic, dipl. inž.
Beograd, Stevana sremca 18

REGULATORNA AGENCIJA ZA ELEKTRONSKE KOMUNIKACIJE I POSTANSKE
USLUGE

Marija Raičković, dipl. inž.
Natalija Varagić, dipl. inž.
Beograd, Palmotićeve 2

Predmet: Dopuna mišljenja o nacrtu *Pravilnika o utvrđivanju Plana raspodele frekvencija/lokacija za terestričke analogne FM radio-difuzne stanice za teritoriju Republike Srbije*

(http://www.ratel.rs/upload/documents/javne_rasprave/nacrt_pravilnika_o_utvrđivanju_plana_raspodele_za_analognu_FM_radiodifuziju/Nacrt%20Pravilnika%20o%20utvrđivanju%20Plana%20raspodele%20za%20analognu%20FM%20radiodifuziju-%20maj%202016.pdf)

V e z a : Javne konsultacije o nacrtu *Pravilnika o utvrđivanju Plana raspodele frekvencija/lokacija za terestričke analogne FM radio-difuzne stanice za teritoriju Republike Srbije*, 24.05.2016.

Postovane kolegice Raičković i Varagić,

U nacrtu ovog plana u I. Uvodu stav 2. tacka 11) *zona pokrivanja* je definisana kao oblast unutar koje je jačina polja željenog predajnika jednaka ili veća od jačine upotrebljivog polja. Zona pokrivanja je određena samo specificiranim tehničkim uslovima, bez obzira na administrativne ili regulatorne aspekte.

U tacki 14) ovog stava, *RF odnos zaštite* je minimalna vrednost odnosa željenog i neželjenog signala, obično izražena u decibelima, na ulazu u prijemnik, određena pod utvrđenim uslovima tako da se na izlazu prijemnika postigne specificirani kvalitet prijema željenog signala.

S druge strane, u Prilogu 2 (Tehnicki podaci) "[Final acts - Geneva, 1984](#)" u Poglavlju 1 definicija *zone pokrivanja* iz tacke 1.1 glasi:

"Zona pokrivanja je zona u kojoj je jacina polja zeljenog predajnikag jednaka ili veca od upotrebljive jacine polja.

U ovoj zoni zastita od smetnji je obezbedjena za 99% vremena."

U nacrtu ovog plana u II.1 odredjeno je:

"Plan raspodele donosi se na osnovu sledećih uslova i principa:

2) obezbediti javni radio-difuzni servis sa optimalnim brojem frekvencija/lokacija koji će zadovoljiti uslov pokrivenosti stanovništva radio-difuznim signalom od najmanje 90%;

3) obezbediti komercijalni radio-difuzni servis sa optimalnim brojem frekvencija/lokacija koji će zadovoljiti uslov pokrivenosti stanovništva u mrežama nacionalnog, regionalnog i lokalnog karaktera radio-difuznim signalom od najmanje 60%."

Jer, u [Zakonu o elektronskim medijima](#) odredba o posebnim tehničkim obavezama iz člana 48. stav 1. glasi: "Komerijalni pružalac medijske usluge sa dozvolom za pružanje usluge ... medijske usluge radija, putem terestričkog analognog prenosa, mora obezbediti kvalitetan prijem radijskog ... analognog signala za najmanje 60% stanovništva u *zoni pokrivanja*."

Slicno, u [Zakonu o javnim medijskim servisima](#), odredba iz člana 15. stav 3. glasi: "Javni medijski servis ima pravo da mu operator elektronske komunikacione mreže za terestričko emitovanje obezbedi kvalitetan prijem analognog signala za najmanje 90% stanovništva ... na području na kome se pruža usluga javnog medijskog servisa ...".

Iako sam na početku mog prvog, jučerasnjeg misljenja konstatovao "da je nacrt ovog pravilnika odlično pripremljen", ipak, s obzirom na prethodno navedene i druge propisane uslove i zahteve u nacrtu ovog pravilnika i "[Final acts - Geneva, 1984](#)", uključujući način proračuna i/ili merenja jačina polja za određeni procenat vremena i lokacija, pitam se, i pitam vas, kako se danas vrši brzo, tačno i ekonomično planiranje i kontrola upotrebe frekvencija u opsegu 87,5-108 MHz, naročito radi utvrđivanja zona pokrivanja u odnosu na procenat stanovništva (da li putem prethodnog određivanja zona pokrivanja u pogledu na procenat lokacija?)?

Iskreno,

Dejan Popovic

Beograd, 1. jun 2016.

P. S. - U nacrtu ovog plana (II.1) upotrebljavaju se izrazi: "*javni radio-difuzni servis*" i "*komercijalni radio-difuzni servis*", a treba da se upotrebe: "*javna radio-difuzna služba*" i "*komercijalna radio-difuzna služba*", jer je u Uvodu stav 2. tačka 3) definisana "*radio-difuzna služba*", a ne "*radio-difuzni servis*"! Valja ovom prilikom napomenuti da je, na primer, javni medijski servis - Javna medijska ustanova "Radio-televizija Srbije" (RTS), a javna radio-difuzna služba - Javno preduzeće "Emisiona tehnika i veze".

Dejan R. Popovic, dipl. inz.
Beograd, Stevana sremca 18

REGULATORNA AGENCIJA ZA ELEKTRONSKE KOMUNIKACIJE I POSTANSKE
USLUGE

Marija Raičković, dipl. inz.
Natalija Varagić, dipl. inz.
Beograd, Palmotićeve 2

Predmet: Druga, kratka dopuna mišljenja o *nacrtu Pravilnika o utvrđivanju Plana raspodele frekvencija/lokacija za terestričke analogne FM radio-difuzne stanice za teritoriju Republike Srbije*

(http://www.ratel.rs/upload/documents/javne_rasprave/nacrt_pravilnika_o_utvrđivanju_plan_a_raspodele_za_analognu_FM_radiodifuziju/Nacrt%20Pravilnika%20%20o%20utvrđivanju%20Plana%20raspodele%20za%20analognu%20FM%20radiodifuziju-%20maj%202016.pdf)

V e z a : [Javne konsultacije o nacrtu Pravilnika o utvrđivanju Plana raspodele frekvencija/lokacija za terestričke analogne FM radio-difuzne stanice za teritoriju Republike Srbije](#), 24.05.2016.

Postovane kolegice Raičković i Varagić,

Naknadno sam primetio da u nacrtu ovog plana u II.2.3. pod 2) stoji (iznad tabele):

"Odnosi RF zaštite:

Odnosi zaštite su definisani za slučaj stalno prisutne interferencije, kao i za slučaj povremeno prisutne interferencije (troposferska interferencija)".

Mislim da ovaj tekst treba promeniti u skladu sa "[Final acts - Geneva, 1984](#)", Prilog 2, Poglavlje 3, tacka 3.4 tako da glasi:

"RF odnosi zaštite

RF odnosi zaštite koji obezbeđuju zadovoljavajući monofonski i stereofonski prijem za 99% vremena dati su u sledecoj tabeli:"

Iskreno,
Dejan Popovic

Beograd, 1. jun 2016.

Dejan R. Popovic, dipl. inz.
Beograd, Stevana sremca 18

REGULATORNA AGENCIJA ZA ELEKTRONSKE KOMUNIKACIJE I POSTANSKE
USLUGE

Marija Raičković, dipl. inz.
Natalija Varagić, dipl. inz.
Beograd, Palmotićeve 2

Predmet: *Z a v r s n o* mišljenje o *nacrtu Pravilnika o utvrđivanju Plana raspodele frekvencija/lokacija za terestričke analogne FM radio-difuzne stanice za teritoriju Republike Srbije*

(http://www.ratel.rs/upload/documents/javne_rasprave/nacrt_pravilnika_o_utvrđivanju_plana_raspodele_za_analognu_fm_radiodifuziju/Nacrt%20Pravilnika%20%20o%20utvrđivanju%20Plana%20raspodele%20za%20analognu%20FM%20radiodifuziju-%20maj%202016.pdf)

V e z a : Javne konsultacije o nacrtu Pravilnika o utvrđivanju Plana raspodele frekvencija/lokacija za terestričke analogne FM radio-difuzne stanice za teritoriju Republike Srbije, 24.05.2016.

Postovane kolegice Raičković i Varagić,

Kraj fusnote SRB 21 na str. 12 *Uredbe o utvrđivanju Plana namene radio-frekvencijskih opsega* (http://www.ratel.rs/upload/documents/Plan_namene/Plan_namene-sl_glasnik.pdf) glasi: "*U predmetnom frekvencijskom opsegu planira se uvođenje digitalnih sistema.*"

Posto je ova nota iz "bajatog" Plana namene, mozda bi u nacrtu ovog novog pravilnika/plana raspodele mogla da se nadju slicna, azurna napomena, jer u pogledu planova digitalizacije zvucne radio-difuzije nema vise ni reci kako u sluzbenim dokumentima, tako i u elektronskim i drugim medijima, kao npr. o "[Digitalizaciji radija](#)" na ugasenom RTS-ovom [Podsajtu o digitalizaciji](#)

Iskreno,
Dejan Popovic

Beograd, 2. jun 2016.

Postovane kolegice Raičković i Varagić,

U vezi mog danasnjeg završnog misljenja, zaboravio sam da kazem da sam da sam 8. septembra 2014. na tekst "[RTS :: Bolji zvuk Radio Beograda](#)" poslao sledeci komentar:

"Digitalizacija terestricke zvucne radio-difuzije?"

Da bih otkrio razlog zasto se Ministarstvo trgovine, turizma i telekomunikacija, RATEL i JP "Emisiona tehnika i veze" ne bave i prelazom na digitalnu terestricku zvucnu radio-difuziju (T-DAB u opsegu 174-230 MHz), odnosno sprovođenjem Zakona o potvrđivanju Završnih akata Regionalne konferencije o radio-komunikacijama za planiranje digitalne terestrijalne radiodifuzne službe u delovima regiona 1 i 3, u frekvencijskim opsezima 174-230 MHz i 470-862 MHz (RRC-06), pokušao sam u novijim evropskim dokumentima da nađem razlog zasto se opseg III ne koristi efektivno u svim drzavama članicama EU za T-DAB, sistem A, u skladu sa ITU planom GE06. Nisam uspeo da nađem taj razlog, osim fragmenata u dokumentima "ECC Report 177 - ERC/REC 70-03" i EBU "Recommendation R 138". Zasto? O cemu se radi? (Da li ce se, mozda, i taj "upraznjeni" frekvencijski opseg u bliskoj buducnosti koristiti za bezicne sirokopojasne komunikacije, tj. mobilni deo digitalne mreze "Internet"?).

Iskreno,

Dejan Popovic

Beograd, 2. jun 2016.